

Πανεπιστήμιο Πατρών
Π.Τ.Δ.Ε. - Κέντρο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης

Θέμα εργασίας :
«Η επαγγελματική ικανοποίηση των εκπαιδευτικών»

Μπούτσκου Λεμονιά

Αμύνταιο 2011
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή	2
2. Θεωρία	3
2.1. Η επαγγελματική ικανοποίηση	3
2.4. Σκοπός της έρευνας	5
2.5. Υποθέσεις της έρευνας	5
3. Μεθοδολογία της έρευνας	5
3.1. Συλλογή Δεδομένων	5
3.2. Το δείγμα της έρευνας	5
3.3. Μέθοδος ανάλυσης των ερευνητικών δεδομένων	6
4. Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας	7
4.1. Επαγγελματική ικανοποίηση εκπαιδευτικών	7
4.2. Επαγγελματική ικανοποίηση βάσει κατηγορίας σχολικής μονάδας που υπηρετούν οι εκπαιδευτικοί και βάσει ειδικότητας	9
4.3. Επαγγελματική ικανοποίηση βάσει φύλου	9
5. Τελικά συμπεράσματα της έρευνας	9
Βιβλιογραφία	10

1. Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία στοχεύει στο να μελετήσει το ζήτημα της επαγγελματικής ικανοποίησης των εκπαιδευτικών. Η επαγγελματική ικανοποίηση είναι μία έννοια

εξαιρετικά σημαντική, καθώς σχετίζεται με την εκπλήρωση των αναγκών του ατόμου στο πεδίο της εργασίας¹.

Η διάρθρωση της εργασίας έχει ως εξής. Στη δεύτερη ενότητα αναλύεται η έννοια της επαγγελματικής ικανοποίησης των εκπαιδευτικών και οι παράγοντες που επηρεάζουν την ικανοποίηση των εκπαιδευτικών, ενώ παράλληλα παρατίθενται και οι ερευνητικές υποθέσεις της εργασίας. Η τρίτη ενότητα πραγματεύεται τη μεθοδολογία της έρευνας. Σε αυτήν την ενότητα παρουσιάζεται η μέθοδος με την οποία συλλέχθηκαν τα δεδομένα, που είναι η ποσοτική ανάλυση με τη μέθοδο του ερωτηματολογίου, αλλά και το δείγμα της έρευνας. Το τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζει τα αποτελέσματα και τα κυριότερα συμπεράσματα της έρευνας. Το πέμπτο κεφάλαιο συνοψίζει τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την έρευνα.

2. Θεωρία

2.1. Η επαγγελματική ικανοποίηση

2.1.1. Ορισμός της επαγγελματικής ικανοποίησης

Σύμφωνα με τον κλασικό ορισμό, η επαγγελματική ικανοποίηση ορίζεται ως η στάση ενός ατόμου απέναντι σε μία συγκεκριμένη εργασία². Έτσι, οι θετικές και αρνητικές στάσεις που έχει το άτομο για την εργασία του αποτελούν την επαγγελματική του ικανοποίηση. Ως εκ τούτου, η επαγγελματική ικανοποίηση είναι μία «**θετική συναισθηματική απόκριση προς τη συγκεκριμένη εργασία που πηγάζει από την εκτίμηση ότι αυτή πληροί ή επιτρέπει την πλήρωση των εργασιακών αξιών του ατόμου**»³. Εναλλακτικά, η επαγγελματική ικανοποίηση μπορεί να οριστεί ως «**μία ευχάριστη ή θετική συναισθηματική κατάσταση που πηγάζει από την αποτίμηση κάποιου για την εργασία του ή από συγκεκριμένες εμπειρίες σε σχέση με αυτήν**»⁴.

Η επαγγελματική ικανοποίηση του εκπαιδευτικού μπορεί να οριστεί ως «**μία συναισθηματική κατάσταση ικανοποίησης ή απογοήτευσης που βιώνει ο εκπαιδευτικός σε σχέση με τον επαγγελματικό του ρόλο και που προκύπτει όταν αυτός που ασχολείται με την εκπαίδευση αξιολογεί την εργασία του**»⁵. Συνεπώς,

¹ Δημητριάδης, Σ. & Παπαδόπουλος, Δ. (2011), Η ανάπτυξη ενός εργαλείου μέτρησης της επαγγελματικής ικανοποίησης των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Στο: icodl.openet.gr/index.php/icodl/2011/paper/download/106/96 (προσπελάστηκε στις 21/02/2012)

² Γραμματικού, Κ. (2010), Επαγγελματική ικανοποίηση εκπαιδευτικών, πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς τις συνθήκες εργασίας. Διπλωματική Εργασία, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο. Στο: http://estia.hua.gr:8080/dspace/bitstream/123456789/1164/1/grammatikou_kallioph.pdf (προσπελάστηκε στις 20.02.2012)

³ Ταρασιάδου, Α. & Πλατσίδου, Μ. (2009), Επαγγελματική ικανοποίηση των νηπιαγωγών: Ατομικές διαφορές και προβλεπτικοί παράγοντες, *Επιστήμες Αγωγής*, Τεύχος 4, σ.σ. 141 – 154, σ. 141

⁴ Αργυράκης, Π., Κουστέλιος, Α., Διγγελίδης, Ν., Χρόνη, Σ. (2005), Σύγκρουση ρόλων, ασάφεια ρόλων και επαγγελματική ικανοποίηση σε δείγμα εργαζομένων στην ΟΕΟΑ «ΑΘΗΝΑ 2004», *Διοίκηση Αθλητισμού και Αναψυχής*, 2(1), σ.σ. 2 – 14, σ. 3

⁵ Γραμματικού, Κ. (2010), Επαγγελματική ικανοποίηση εκπαιδευτικών, πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς τις συνθήκες εργασίας. Διπλωματική Εργασία, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο. Στο:

η επαγγελματική ικανοποίηση των εργαζομένων στο χώρο της εκπαίδευσης αναφέρεται «στη συναισθηματική σχέση του με το διδακτικό του ρόλο και αναδύεται μέσα από τη διάκριση της σχέσης ανάμεσα στο τι θέλει κανείς από το επάγγελμά του και στο τι αντιλαμβάνεται ότι αυτό του προσφέρει»⁶.

2.1.2. Παράγοντες που επηρεάζουν την επαγγελματική ικανοποίηση

Όπως είδαμε παραπάνω, η επαγγελματική ικανοποίηση των εκπαιδευτικών αφορά τη στάση τους απέναντι στην εργασία τους και η οποία αποτελείται και επηρεάζεται από διαφορετικού επιμέρους παράγοντες. Σε αυτό το πλαίσιο, η επαγγελματική ικανοποίηση συσχετίζεται με την παραγωγικότητα του εκπαιδευτικού, τις απουσίες από την εργασία του, την πρόθεσή του να εγκαταλείψει ή όχι το επάγγελμά του, τα λάθη που κάνουν⁷.

Αναφορικά με τους παράγοντες που σχετίζονται με την επαγγελματική ικανοποίηση των εκπαιδευτικών, επισημαίνεται ότι είναι η εκπλήρωση των αναγκών που θεωρούνται υψηλής προτεραιότητας, όπως είναι οι κοινωνικές σχέσεις με όσους συμμετέχουν στο εκπαιδευτικό έργο, η αυτοεκτίμηση, καθώς και οι συζητήσεις με τους μαθητές, σε συνδυασμό με λιγότερο αυστηρή διδασκαλία, που ενδεχομένως μπορεί να μεταφραστεί ως περισσότερη αυτονομία στην διδασκαλία και όχι τόση προσήλωση στο αναλυτικό πρόγραμμα⁸.

Η ικανοποίηση των εκπαιδευτικών επηρεάζεται τόσο από εξωτερικούς παράγοντες, όπως για παράδειγμα τις οικονομικές απολαβές, τις συνθήκες εργασίας και τις προοπτικές προαγωγής, όσο και εσωτερικούς, όπως είναι η αγάπη και το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών για το επάγγελμά τους⁹. Επιπλέον παράγοντες που σχετίζονται με την επαγγελματική ικανοποίηση των εκπαιδευτικών είναι η διάθεση να διδάξουν τα παιδιά, το επίπεδο αυτονομίας και ανεξαρτησίας, οι διαπροσωπικές σχέσεις, οι ευκαιρίες για ατομική ανάπτυξη, η πρόοδος των μαθητών, αλλά και ποικίλα κοινωνικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά των σχολείων¹⁰. Άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν την επαγγελματική ικανοποίηση των εκπαιδευτικών είναι οι εξής¹¹: α) ο ρόλος του διευθυντή της σχολικής μονάδας και το κλίμα αυτής,

http://estia.hua.gr:8080/dspace/bitstream/123456789/1164/1/grammatikou_kallioph.pdf

(προσπελάστηκε στις 20.02.2012), σ. 50

⁶ Ταρασιάδου, Α. & Πλατσίδου, Μ. (2009), Επαγγελματική ικανοποίηση των νηπιαγωγών: Ατομικές διαφορές και προβλεπτικοί παράγοντες, *Επιστήμες Αγωγής*, Τεύχος 4, σ.σ. 141 – 154, σ. 142

⁷ Χατζηδημητριάδου, Χ. (2011), Ποιότητα στην εκπαίδευση και ικανοποίηση των εκπαιδευτικών από την εργασία τους. Στο: <http://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/14349/1/ChatzidimitriadouChrysanthiMsc2011.pdf.pdf> (προσπελάστηκε στις 21/02/2012)

⁸ Bishay, A. (1996), Teacher Motivation and Job Satisfaction: A Study Employing the Experience Sampling Method, *Journal of Undergraduate Sciences*, 3, σ.σ. 147 – 154

⁹ Ταρασιάδου, Α. & Πλατσίδου, Μ. (2009), Επαγγελματική ικανοποίηση των νηπιαγωγών: Ατομικές διαφορές και προβλεπτικοί παράγοντες, *Επιστήμες Αγωγής*, Τεύχος 4, σ.σ. 141 – 154

¹⁰ Γραμματικού, Κ. (2010), Επαγγελματική ικανοποίηση εκπαιδευτικών, πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς τις συνθήκες εργασίας. Διπλωματική Εργασία, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο. Στο:

http://estia.hua.gr:8080/dspace/bitstream/123456789/1164/1/grammatikou_kallioph.pdf

(προσπελάστηκε στις 20.02.2012)

¹¹ Saiti, A. (2007), Main factors of job satisfaction among primary school educators: Factor analysis of the Greek reality, *Management in Education*, 21(2), σ.σ. 28-32

β) οι οικονομικές απολαβές του εκπαιδευτικού, γ) οι ευκαιρίες προαγωγής που έχει, δ) η εκπαιδευτική διοίκηση και η αναγνώριση της προσπάθειας που καταβάλλουν και του έργου των εκπαιδευτικών, ε) οι διαπροσωπικές σχέσεις με συναδέλφους, στ) η σχολική μονάδα και τέλος ζ) τα συναισθήματα που τρέφει ο ίδιος ο εκπαιδευτικός για την εργασία του.

2.4. Σκοπός της έρευνας

Ο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η επαγγελματική ικανοποίηση των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ως μελέτη περίπτωσης επιλέχθηκαν οι εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του Νομού Αττικής.

2.5. Υποθέσεις της έρευνας

Με βάση τον προαναφερθέντα σκοπό της έρευνας, αλλά και με βάση τη βιβλιογραφική ανασκόπηση που προηγήθηκε, έχουμε τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

1. Ποιοι είναι οι παράγοντες εκείνοι που συνδέονται με την επαγγελματική ικανοποίηση των εκπαιδευτικών;
2. Υπάρχουν διαφορές μεταξύ των απόψεων των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αναφορικά με το βαθμό ικανοποίησής τους βάσει διαφόρων χαρακτηριστικών, π.χ. φύλου, ειδικότητας και σχολικής μονάδας υπηρετήσεως;

3. Μεθοδολογία της έρευνας

3.1. Συλλογή Δεδομένων

Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η ποσοτική έρευνα μέσω του ερωτηματολογίου. Το ερωτηματολόγιο χρησιμοποιήθηκε καθώς δίνει τη δυνατότητα συλλογής απόψεων των ερωτηθέντων που μπορούν να ποσοτικοποιηθούν¹², ενώ μπορεί να συλλέξει πληροφορίες από πολλά άτομα ταυτόχρονα, ανεξάρτητα από τη γεωγραφική τους διασπορά¹³.

Για την μέτρηση της επαγγελματικής ικανοποίησης των εκπαιδευτικών χρησιμοποιήθηκαν ερωτήσεις από το Ερωτηματολόγιο Καταγραφής της Επαγγελματικής Ικανοποίησης¹⁴.

3.2. Το δείγμα της έρευνας

Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 25 εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Πιο αναλυτικά, το 52% αυτών είναι άντρες και το 48% γυναίκες. Το 56% υπηρετεί στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και το 44% στη δευτεροβάθμια. Όσον

¹² Tharenou, P., Donohue, R. & Cooper, B. (2007), *Management research methods*, New York: Cambridge University Press, σ. 102

¹³ Brewerton, P. & Millward, L. (2001), *Organizational research methods*. London: Sage, σ. 99

¹⁴ Δημητριάδης, Σ. & Παπαδόπουλος, Δ. (2011), Η ανάπτυξη ενός εργαλείου μέτρησης της επαγγελματικής ικανοποίησης των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Στο: icodl.openet.gr/index.php/icodl/2011/paper/download/106/96 (προσπελάστηκε στις 21/02/2012)

αφορά την ειδικότητα, το 44% είναι απλοί εκπαιδευτικοί, ενώ από το 56% που υπηρετεί στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση το 24% είναι φιλόλογοι, το 16% μαθηματικοί, το 8% καθηγητές φυσικής αγωγής και το υπόλοιπο 8% καθηγητές μουσικής.

Αναφορικά με την προϋπηρεσία, το 28% έχει προϋπηρεσία είτε 0 – 5 έτη είτε 6 – 10 έτη, το 20% έχει προϋπηρεσία είτε 11 – 15 έτη είτε 16 – 20 έτη, ενώ μόνο το 4%, δηλαδή ένα άτομο, έχει προϋπηρεσία άνω των 20 ετών. Τέλος, όσον αφορά στην ηλικία, το 36% είναι 41 – 50 ετών, και το 64% είναι έως 40 ετών. Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος.

Πίνακας 1: Το δείγμα της έρευνας

	Συχνότητα	Ποσοστό
Φύλο		
Άντρας	13	52%
Γυναίκα	12	48%
Κατηγορία σχολικής μονάδας υπηρετήσης		
Πρωτοβάθμια εκπαίδευση	14	56%
Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	11	44%
Ειδικότητα		
Φιλόλογος	6	24%
Μαθηματικός	4	16%
Μουσικής	2	8%
Φυσικής αγωγής	2	8%
Εκπαιδευτικός	11	44%
Έτη προϋπηρεσίας		
0 – 5	7	28%
6 – 10	7	28%
11 – 15	5	20%
16 – 20	2	20%
Άνω των 20 ετών	1	4%
Ηλικία		
Έως 30 ετών	8	32%
31 – 40	8	32%
41 – 50	9	36%

3.3. Μέθοδος ανάλυσης των ερευνητικών δεδομένων

Για την ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η περιγραφική στατιστική (πίνακες συχνοτήτων), καθώς και η ανάλυση chi square προκειμένου να εξεταστεί αν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Το επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας είναι το $\alpha = 5\%$. Στην περίπτωση που το p – value είναι μεγαλύτερο του 0,05, τότε δεν απορρίπτουμε τη μηδενική υπόθεση και δεχόμαστε ότι δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών, άρα η μία μεταβλητή δεν επηρεάζει την άλλη. Στην αντίθετη περίπτωση, δηλαδή αν το p – value είναι μικρότερο του 0,05, τότε απορρίπτουμε τη μηδενική υπόθεση και δεχόμαστε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ των εξεταζόμενων μεταβλητών.

4. Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας

4.1. Επαγγελματική ικανοποίηση εκπαιδευτικών

Από τη στατιστική ανάλυση που διεξήχθη παρατηρούμε ότι:

- Το 100% των εκπαιδευτικών είναι σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό ικανοποιημένο από το γεγονός ότι έχει σταθερό ωράριο εργασίας
- Το 40% των εκπαιδευτικών είναι σε πολύ μεγάλο βαθμό ικανοποιημένο από τα συναισθήματα που προσφέρει η εργασία του εκπαιδευτικού
- Το 44% των εκπαιδευτικών είναι σε πολύ μεγάλο βαθμό ικανοποιημένο από την πρόκληση της διδασκαλίας
- Το 60% των εκπαιδευτικών είναι σε πολύ μεγάλο βαθμό ικανοποιημένο από την απόλαυση που αισθάνεται όταν διδάσκει
- Το 64% των εκπαιδευτικών είναι σε πολύ μεγάλο βαθμό ικανοποιημένο από τη σπουδαιότητα της εργασίας του
- Το 64% των εκπαιδευτικών είναι σε πολύ μεγάλο βαθμό ικανοποιημένο από τη δημιουργία φιλικών σχέσεων με τους συναδέλφους του
- Το 48% των εκπαιδευτικών είναι σε πολύ μεγάλο βαθμό ικανοποιημένο από τη συνεργασία με τους προϊστάμενους του
- Το 56% των εκπαιδευτικών είναι σε πολύ μεγάλο βαθμό ικανοποιημένο από τον τρόπο με τον οποίο οι προϊστάμενοι χειρίζονται τους εκπαιδευτικούς
- Το 40% των εκπαιδευτικών είναι σε αρκετό βαθμό ικανοποιημένο από το ενδιαφέρον που παρουσιάζει η επαφή με τα παιδιά και η διδασκαλία αυτών
- Το 44% των εκπαιδευτικών είναι σε αρκετό βαθμό ικανοποιημένο από την απόκτηση νέων εμπειριών, γνώσεων και δεξιοτήτων
- Το 40% των εκπαιδευτικών είναι σε αρκετό βαθμό ικανοποιημένο από τις οικονομικές απολαβές
- Το 44% των εκπαιδευτικών είναι σε αρκετό βαθμό ικανοποιημένο από το ευχάριστο περιβάλλον
- Το 44% των εκπαιδευτικών είναι σε αρκετό βαθμό ικανοποιημένο από την επάρκεια της υλικοτεχνικής υποδομής
- Το 44% των εκπαιδευτικών είναι σε αρκετό βαθμό ικανοποιημένο από την ύπαρξη συνεχούς εναλλαγής σε πρόσωπα
- Το 52% των εκπαιδευτικών είναι σε ελάχιστο βαθμό ικανοποιημένο από τη δυνατότητα επιμόρφωσης που του παρέχεται
- Το 44% των εκπαιδευτικών είναι σε ελάχιστο βαθμό ικανοποιημένο από την ενθάρρυνση της δημιουργικότητας

- Το 44% των εκπαιδευτικών είναι σε ελάχιστο βαθμό ικανοποιημένο από τη δυνατότητα ανάπτυξης πρωτοβουλιών
- Το 44% των εκπαιδευτικών είναι σε ελάχιστο βαθμό ικανοποιημένο από την αυτονομία κατά τη διδασκαλία
- Το 4% των εκπαιδευτικών είναι σε ελάχιστο βαθμό ικανοποιημένο από την ευκαιρία που του δίνεται να εκμεταλλεύεται όλες τις ικανότητές του
- Το 72% των εκπαιδευτικών δεν είναι καθόλου ικανοποιημένο από τη δυνατότητα προαγωγής που έχει

Πίνακας 2: Επαγγελματική ικανοποίηση εκπαιδευτικών (σε %)

Παράγοντας	Καθόλου	Ελάχιστα	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ
1. Ενδιαφέρον που παρουσιάζει η επαφή με τα παιδιά και η διδασκαλία αυτών	12%	0%	24	40%	24%	0%
2. Συναισθήματα που προσφέρει η εργασία του εκπαιδευτικού	0%	0%	0%	28%	40%	32%
3. Πρόκληση της διδασκαλίας	0%	0%	0%	40%	44%	16%
4. Απόλαυση που αισθάνομαι όταν διδάσκω	0%	0%	0%	32%	60%	8%
5. Σπουδαιότητα της εργασίας μου	0%	0%	0%	36%	64%	0%
6. Δημιουργία φιλικών σχέσεων με τους συναδέλφους μου	0%	0%	0%	28%	64%	8%
7. Συνεργασία με τους προϊστάμενους μου	0%	0%	0%	36%	48%	16%
8. Τρόπος με τον οποίο οι προϊστάμενοι χειρίζονται τους εκπαιδευτικούς	0%	0%	0%	24%	56%	20%
9. Δυνατότητα επιμόρφωσης που μου παρέχεται	12%	52%	28%	8%	0%	0%
10. Απόκτηση νέων εμπειριών, γνώσεων και δεξιοτήτων	0%	24%	44%	32%	0%	0%
11. Οικονομικές απολαβές	0%	20%	36%	40%	4%	0%
12. Ενθάρρυνση της δημιουργικότητας	24%	44%	32%	0%	0%	0%
13. Σταθερό ωράριο εργασίας	0%	0%	0%	0%	0%	100%
14. Δυνατότητα ανάπτυξης πρωτοβουλιών	24%	44%	32%	0%	0%	0%
15. Ευχάριστο περιβάλλον	0%	0%	32%	44%	24%	0%
16. Επαρκής υλικοτεχνική υποδομή	0%	24%	32%	44%	0%	0%
17. Δυνατότητα προαγωγής	72%	28%	0%	0%	0%	0%
18. Αυτονομία κατά τη διδασκαλία	24%	44%	32%	0%	0%	0%
19. Ευκαιρία που μου δίνεται να εκμεταλλεύομαι όλες τις ικανότητές μου	0%	40%	28%	32%	0%	0%
20. Ύπαρξη συνεχούς εναλλαγής σε πρόσωπα	0%	0%	12%	44%	36%	8%

4.2. Επαγγελματική ικανοποίηση βάσει κατηγορίας σχολικής μονάδας που υπηρετούν οι εκπαιδευτικοί και βάσει ειδικότητας

Από τη στατιστική ανάλυση που διεξήχθη βρέθηκε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των απόψεων των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης όσον αφορά:

- Την ικανοποίηση από την απόλαυση που αισθάνονται όταν διδάσκουν ($p - \text{value} = 0.008 < 0.05$)
- Την ικανοποίηση από τη δημιουργία φιλικών σχέσεων με συναδέλφους ($p - \text{value} = 0.003 < 0.05$)

Επίσης, από τη στατιστική ανάλυση που διεξήχθη βρέθηκε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των απόψεων των εκπαιδευτικών με βάση την ειδικότητα όσον αφορά:

- Την ικανοποίηση από τον τρόπο με τον οποίον οι προϊστάμενοι χειρίζονται τους εκπαιδευτικούς ($p - \text{value} = 0.030 < 0.05$)

4.3. Επαγγελματική ικανοποίηση βάσει φύλου

Επίσης, από τη στατιστική ανάλυση που διεξήχθη βρέθηκε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των απόψεων των εκπαιδευτικών με βάση το φύλο όσον αφορά:

- Την ικανοποίηση από την απόλαυση που αισθάνονται όταν διδάσκουν ($p - \text{value} = 0.029 < 0.05$)
- Την ικανοποίηση από την σπουδαιότητα της εργασίας τους ($p - \text{value} = 0.002 < 0.05$)
- Την ικανοποίηση από τη δημιουργία φιλικών σχέσεων με συναδέλφους ($p - \text{value} = 0.020 < 0.05$)
- Την ικανοποίηση από το περιβάλλον εργασίας ($p - \text{value} = 0.019 < 0.05$)

5. Τελικά συμπεράσματα της έρευνας

Βάσει της στατιστικής ανάλυσης που προηγήθηκε καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών είναι σε αρκετό και σε πολύ μεγάλο βαθμό ικανοποιημένη από:

- Το επάγγελμα καθαυτό (ενδιαφέρον που παρουσιάζει η επαφή με και η διδασκαλία των παιδιών, τα συναισθήματα που προσφέρει το επάγγελμα του εκπαιδευτικού, η πρόκληση της διδασκαλίας, η σπουδαιότητα του επαγγέλματος, η απόλαυση της διδασκαλίας)
- Τις σχέσεις με τους συναδέλφους
- Τις σχέσεις με τους προϊσταμένους και την υποστήριξη αυτών
- Την εξασφαλισμένη εργασία
- Τις οικονομικές απολαβές
- Από το περιβάλλον του σχολείου και την επάρκεια της υλικοτεχνικής υποδομής

Ωστόσο, αυτό που έχει ενδιαφέρον να τονίσουμε είναι ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών είναι σε ελάχιστο βαθμό ικανοποιημένη από τη δημιουργικότητα, την

αυτονομία, τη δυνατότητα ανάληψης πρωτοβουλιών, την αυτονομία και την επαγγελματική εξέλιξη. Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί δεν είναι ικανοποιημένοι από:

- Τη δυνατότητα επιμόρφωσης που τους παρέχεται
- Την ενθάρρυνση της δημιουργικότητας
- Τη δυνατότητα ανάπτυξης πρωτοβουλιών
- Την αυτονομία κατά τη διδασκαλία
- Την ευκαιρία που τους δίνεται να εκμεταλλεύονται όλες τις ικανότητές τους
- Τη δυνατότητα προαγωγής που έχουν

Επίσης, σε γενικές γραμμές δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των απόψεων των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευσης βάσει της κατηγορίας της σχολικής μονάδας υπηρετήσης, της ειδικότητας και του φύλου, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων.

Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών είναι ικανοποιημένη από το επάγγελμά τους, αλλά όχι από τον τρόπο με τον οποίο αυτό εκτελείται. Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί φαίνεται να επιθυμούν μεγαλύτερη αυτονομία στη διδασκαλία τους, περισσότερες ευκαιρίες προσωπικής ανάπτυξης και εκμετάλλευσης των ικανοτήτων τους, καθώς και περισσότερες δυνατότητες ανάληψης πρωτοβουλιών και ενθάρρυνσης της δημιουργικότητας.

Τα αποτελέσματα της έρευνας καταδεικνύουν την ανάγκη αλλαγής του τρόπου με τον οποίο συντελείται η εκπαιδευτική διαδικασία. Μπορούμε να ισχυριστούμε βάσει των συμπερασμάτων ότι αυτό που θα πρέπει να αλλάξει είναι η αυστηρή εφαρμογή του αναλυτικού προγράμματος και να μεταβληθεί η μαθησιακή διαδικασία σε μία διαδικασία περισσότερο δημιουργική, δίνοντας περιθώριο στον εκπαιδευτικό να κάνει το μάθημα και με άλλους τρόπους, οι οποίοι ενδεχομένως να κάνουν τους μαθητές πιο δεκτικούς απέναντι στη μάθηση.

Ωστόσο, σε αυτό το πλαίσιο ενδιαφέρον θα είχε η διεξαγωγή μίας άλλης έρευνας ανάμεσα σε μαθητές, προκειμένου να δούμε και τη δική τους άποψη σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο γίνεται το μάθημα και πώς αυτός θα μπορούσε να βελτιωθεί περαιτέρω.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Αργυράκης, Π., Κουστέλιος, Α., Διγγελίδης, Ν. & Χρόνη, Σ. (2005), Σύγκρουση ρόλων, ασάφεια ρόλων και επαγγελματική ικανοποίηση σε δείγμα εργαζομένων στην ΟΕΟΑ «ΑΘΗΝΑ 2004», *Διοίκηση Αθλητισμού και Αναψυχής*, 2(1), σ.σ. 2

- Βάλβη, Α.Χ. Φράγκος, Κ.Χ. & Φράγκος, Χ.Κ. (2009), Η παραγωγικότητα ενός εργαζομένου εξαρτάται από την επαγγελματική ικανοποίηση; *Επιθεώρηση Εργασιακών Σχέσεων*, Τεύχος 53, σ.σ. 83 - 90
- Ταρασιάδου, Α. & Πλατσίδου, Μ. (2009), Επαγγελματική ικανοποίηση των νηπιαγωγών: Ατομικές διαφορές και προβλεπτικοί παράγοντες, *Επιστήμες Αγωγής*, Τεύχος 4, σ.σ. 141 – 154, σ. 142

Ξενόγλωσση

- Bishay, A. (1996), Teacher Motivation and Job Satisfaction: A Study Employing the Experience Sampling Method, *Journal of Undergraduate Sciences*, 3, σ.σ. 147 – 154
- Brewerton, P. & Millward, L. (2001), *Organizational research methods*. London: Sage, σ. 99
- Saiti, A. (2007), Main factors of job satisfaction among primary school educators: Factor analysis of the Greek reality, *Management in Education*, 21(2), σ.σ. 28-32
- Tharenou, P., Donohue, R. & Cooper, B. (2007), *Management research methods*, New York: Cambridge University Press, σ. 102

Ιστοσελίδες

- Γραμματικού, Κ. (2010), Επαγγελματική ικανοποίηση εκπαιδευτικών, πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς τις συνθήκες εργασίας. Διπλωματική Εργασία, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο. Στο: http://estia.hua.gr:8080/dspace/bitstream/123456789/1164/1/grammatikou_kallioph.pdf
- Δημητριάδης, Σ. & Παπαδόπουλος, Δ. (2011), Η ανάπτυξη ενός εργαλείου μέτρησης της επαγγελματικής ικανοποίησης των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Στο: icodl.openet.gr/index.php/icodl/2011/paper/download/106/96 (προσπελάστηκε στις 21/02/2012)
- Χατζηδημητριάδου, Χ. (2011), Ποιότητα στην εκπαίδευση και ικανοποίηση των εκπαιδευτικών από την εργασία τους. Στο: <http://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/14349/1/ChatzidimitriadouChrysanthiMsc2011.pdf.pdf>